

Κείμενο

[Οι μακροπρόθεσμες επιδράσεις της τηλεόρασης]

Είναι αμφισβητήσιμο κατά πόσο «ενεργός τηλεθεατής» είναι κάποιος που βρίσκεται πάντα σε επαγρύπνηση και αντιστέκεται στο ιδεολογικό περιεχόμενο των τηλεοπτικών μηνυμάτων, ότι είναι αυτός που βρίσκεται πάντοτε σε ετοιμότητα να αναδιαμορφώσει το περιεχόμενό τους ή να αξιολογήσει τις κοινωνικές και πολιτιστικές επιπτώσεις της τηλεόρασης. Είναι, όμως, γεγονός ότι οι περισσότεροι βλέπουμε **τηλεόραση** σε ημερήσια βάση, ότι αξιολογούμε τα τηλεοπτικά προγράμματα επιλέγοντας να παρακολουθήσουμε κάποια από αυτά και ότι τα **παιδιά** και οι έφηβοι δαπανούν περισσότερο χρόνο μπροστά στην τηλεόραση παρά μπροστά στους δασκάλους τους.

Κανείς δεν μπορεί με βεβαιότητα και ακρίβεια να μιλήσει για τις βαθύτερες **επιδράσεις** της τηλεόρασης. Όμως, θεωρώ πως η γλώσσα και η ρητορική της υποβοηθούν στη δημιουργία και την επιβεβαίωση των ιδεολογικών **στερεοτύπων** και κατηγοριοποιήσεων. Η καθημερινή αφομοίωση του τηλεοπτικού περιεχομένου μακροπρόθεσμα **ενδυναμώνει** και επεκτείνει την κυρίαρχη ιδεολογία και τις πολιτιστικές προκαταλήψεις που εμπεριέχονται στο τηλεοπτικό περιεχόμενο. Βέβαια, το ερώτημα είναι αν υπάρχει μία και μοναδική κυρίαρχη ιδεολογία ή περισσότερες και σε ποιον βαθμό είναι μεταξύ τους ανταγωνιστικές. Το ζήτημα περιπλέκεται ακόμη περισσότερο από τη στιγμή που υπάρχουν πολλά κανάλια και έχει αυξηθεί η δυνατότητα επιλογής των τηλεθεατών. Ωστόσο, παρ' όλο που έχουν αυξηθεί οι επιλογές, στο πεδίο που ορίζεται από τις δυνάμεις της αγοράς οι επιλογές αυτές καθορίζονται από τη διάθεση των χορηγών των μέσων μαζικής ενημέρωσης (στο εξής ΜΜΕ).

Έχω την άποψη ότι η τηλεόραση, αλλά και τα υπόλοιπα ΜΜΕ, επηρεάζει μακροπρόθεσμα όχι μόνο τα άτομα, αλλά και τον πολιτισμό, το πεδίο της γνώσης, τους κανόνες και τις αξίες της κοινωνίας, επειδή προσφέρει μια σειρά από εικόνες, ιδέες και εκτιμήσεις με βάση τις οποίες τα μέλη του κοινού μπορούν να επιλέξουν και να διαμορφώσουν τις δικές τους τάσεις. Ωστόσο, τα ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένης της τηλεόρασης, παρέχουν σε διάφορες κοινωνικές καταστάσεις έναν «ορισμό της κατάστασης» και μία εικόνα της επικρατούσας αντίληψης. Για παράδειγμα, στη σφαίρα των προσωπικών ενδυματολογικών επιλογών η τηλεόραση εκφράζει συχνά μία άποψη για το τι θεωρείται της μόδας και τι παρωχημένο. Έτσι, το κοινό μακροπρόθεσμα υιοθετεί την αντίληψη των ΜΜΕ για τα ζητήματα και τα γεγονότα.

Η βασική μακροπρόθεσμη επίδραση των ΜΜΕ είναι ότι παρέχουν όχι ξεχωριστά και μεμονωμένα μηνύματα, αλλά ολόκληρες σειρές ή συστήματα μηνυμάτων που έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά. Αναφέρομαι εδώ σε θέματα, όπως η άτυπη εκμάθηση κοινωνικών ρόλων ή κανόνων και η έμμεση διακίνηση ιδεών. Σύμφωνα με πολλούς μελετητές, η τηλεόραση διατηρεί, σταθεροποιεί και ενδυναμώνει, αντί να αμφισβητεί, να απειλεί τα υπάρχοντα συστήματα αξιών, πεποιθήσεων και στάσεων. Όμως, μακροπρόθεσμα μεταβάλλει τον τρόπο με τον οποίο εμείς αντιλαμβανόμαστε τους άλλους και τον κοινωνικό περίγυρο, καθώς όλοι μας ζούμε σε έναν κόσμο στον οποίο χρησιμοποιούμε την τηλεόραση για να ενημερωθούμε και να ψυχαγωγηθούμε. Αυτό συμβαίνει, επειδή η τηλεόραση, όντας αποδεκτή τόσο από τους τηλεθεατές με υψηλή μόρφωση όσο και από εκείνους χωρίς υψηλό μορφωτικό υπόβαθρο και έχοντας τη δυνατότητα να «αναμειγνύει» τις αισθήσεις της όρασης και της ακοής, θεωρείται το πιο αξιόπιστο μέσο επικοινωνίας.

Στ. Παπαθανασόπουλος (1997). *Η δύναμη της τηλεόρασης*. Αθήνα: Καστανιώτης, 67-68 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 80 – 100 λέξεις.

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Με ποια επιχειρήματα τεκμηριώνει ο συγγραφέας την άποψη ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επηρεάζουν μεσοπρόθεσμα τόσο τα άτομα όσο και τον πολιτισμό; (60-80 λέξεις).

(μονάδες 11)

B2. Να επισημάνετε δύο διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις με τις οποίες επιτυγχάνεται η νοηματική συνοχή στην τρίτη παράγραφο (Εχω... γεγονότα) του κειμένου και να αναφέρετε τη σχέση που η καθεμιά σηματοδοτεί.

(μονάδες 4)

Γ. (Μονάδες 15)

- Γ1.** Να συντάξετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις λέξεις/φράσεις του κειμένου με την **έντονη γραφή: τηλεόραση, παιδιά, επιδράσεις, στερεοτύπων, ενδυναμώνει**. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τους γραμματικούς τύπους ως προς την πτώση, τον αριθμό, το γένος, το πρόσωπο κ.λπ.).

(μονάδες 10)

- Γ2.** Να επισημάνετε στο κείμενο ένα παραδείγματα μεταφορικής/συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας και να το εντάξετε σε μία νέα, δική σας περίοδο λόγου 20-30 λέξεων.

(μονάδες 5)